Hjelpedokument – arbeidsulykkesbegrepet/dekningsområdet i ysfl. § 11 første ledd a og c) belyst ved sammenlikninger av rettsavgjørelser

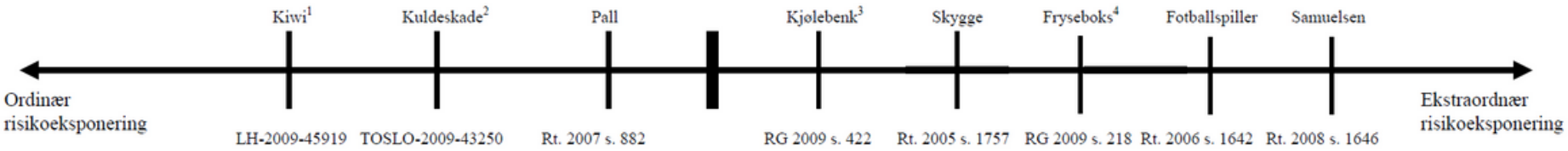

Rettsavgjørelse / Risikoeksponering	Kiwi	Kuldeskade	Pall	Kjølebenk	Skygge	Fryseboks	Fotballspiller	Samuelsen (Rt. 2008 s. 1646)
Saksforhold	- Skadelidte var ansatt som butikkmedarbeider i dagligvarekonsernet Kiwi Minipris AS. - Arbeidsoppgaver bestod i hovedsak i å betjene kunder i kassen, i tillegg til andre forefallende oppgaver som stabling/plassering av varer i forretningen. Arbeidet i kassen ble utført på tradisjonell måte ved at hun skannet varepriserne inn på kassaapparatet og tok imot betaling. - Skadedagen: satt som vanlig på en svingstol i kassen. Da kunde hadde gjemt pengebeholder. Det ble avtalt at varene skulle stå igjen i kassen mens han hentet pengene. Skadelidte tok kundens varepose ned fra kassedisken, svingte stolen rundt og plasserte posen på gulvet bak seg. Når kunden kom tilbake for å hente varene vippet hun stolen bakover, strakte venstre arm opp og bøkover og tok tak i posen på gulvet bak henne. Idet hun med strak arm løftet posen frem til kunden, kjente hun et «snell» i armen og fikk umiddelbart smerter. Etter litt oppsto det også billig misfarging på deler av overarmen. - Sykemeldt på grunn av smerter i skulderen. Hun var 100 % sykemeldt frem til hun gikk over på rehabiliteringstiltak, og deretter på yrkesrettet attføring. A er nå uavtalelig tidsbegrenset uførepensjon.	- Skadelidte krever erstatning etter kuldeskade. - Deltok i militærøvelse («overlevelsesuka»), i månedsskiftet september/oktober 1993; normale klimaforhold: relativt varmt om dagen og kalt om natten. De øvrige elevene hadde ingen større problemer med kulden. - Etter at øvelsen har A forklart at han i dusjen merket en brennende følelse på de tre midterste tærne på fotende. Tærne var hvite og kleinme, og ble rode og vonde da de kom i varmt vann. A mener at han var mnom yrkesfar på Trondhm for å registrere skaden. Senere samme dag tok han toget hjem til Oslo hvor han sovnet til neste dag. - A har i etterid hatt problemer med vissenhet og mummenhet i tærne i dagene etter øvelsen.	- Skadelidte var ansatt som pakkerimedarbeider ved Tine Norske Meierier BA. (svn. 2) - Arbeidet bestod i å pakke ost. Hun vekslet mellom å arbeide dagskift og kveldsskift. (svn. 2) - Ved avslutningen av kveldsskiftet hadde det begynt seg opp ca. 7-8 paller som var blitt skjøvet til side, og som måtte ryddes bort. Det var en nyansatt medarbeider som stod først ved produksjonsbåndet. Hun fremstod som usikker i forhold til oppgaven med å rydde og stable paller, og A tilbød seg derfor å hjelpe henne med dette. (svn. 5) - Skadelidte hadde lagt opp en stabel som rakk henne omtrent til bryst- eller skulderhøyde. I det hun hadde bøyd seg ned - i en god arbeidsstilling - for å skyve ytterligere en palle opp på stabelen, opplevde hun et «snell» i ryggen. Deretter bøyde hun seg nærmest sammenrasket på huk i en slags z-lignende posisjon. (svn. 5) - Ifølge journalen fra legevaktsentralen ble hendelsen oppfattet som «akutt lumbago». Senere innvilget 100 % uførepensjon. (svn. 7-8)	- Skadelidte A bidro med lofte-/bæreskjelfthn. flytting av et stockjøkken for arbeidsgiveren, der han var administrerende direktør. - Arbeidsrutinene som hadde ansvaret for å utføre jobben hadde ikke anledning til å gjøre dette i løpet av helgen. A beslutter derfor å gjennomføre det aktuelle oppdraget sammen med en annen kollega, som bistø han. - De måtte skyve gjenstandene ut av kjøkkenet, løfte disse opp et trinn, skyve dem gjennom en mellomgang og ut døren, der de kunne sette gjenstandene på løftelemmen. Etikette av delene var tunge, og noen av dem var også vanskelige å få gjennom gangen og ut av døren. Det viste de bar ut, var en kjølebenk med aggregat, som veide ca. 94 kg. - Skadelidte kjente en smerte på venstre side av nakken da han skulle opp det aktuelle trinnet med denne kjølebenken. Han hadde dårlig grep fordi det var rynne kanter å holde i. Etter noe tid følte han seg kvalm/svøvel, kasnet opp og måtte avbryte arbeidet. Det ble senere konstatert hjerneinfarkt. - Han ble pådført akutt orientesingsproblemer, lammelser på høyre side og har utviklet epilepsi grunnet skaden. 100 % erverysufor.	- Skadelidte A ble kneskadet i 2000. Ulykken skjedde da han under arbeid som industriarbeiderlegger skulle bestø noen bo ber under et stillas. Dette var så lavt at han måtte arbeide på huk. Da han beveget seg tilbake med bøhene i hendene og skulle reise seg, trodde han at det kom en stillbjelke mot ham, eller at han var så nær denne at han var i ferd med å støte hodet i bjelken. Ifø å unngå sammenstøtet ved skadelidte seg unna mens han fortsatt bøhnt seg i en sittende stilling. - Avvergemanøveren medførte en vridning i høyre kne. Det viste seg at det nldri var noen reell fare for sammenstøt med stillbjelken. Skadelidtes forestilling om dette var en misoppfatning. Denne kan ha blitt forårsaket av en skygge fra stillbjelken. - Skadelidte oppsøkte lege dagen etter ulykken, ble sykmeldt og har siden ikke vært i arbeid.	- Skadelidte A var ansatt som mekaniker ved Norsk Teknisk Museum. - A fikk i oppdrag å hente en gammel dyptfryser fra 1961 sammen med en kollega. Fryseren var en gave til museet. Den var plassert i en kjeller hos giveren og måtte bæres opp en trang svingtrapp. Både A og kollegaen brukte bæresteppe. A gikk bakerst. Da kollegaen var øverst i trappen satte han fast foten. For å få foten fri ble fryseren et øvebikk lofter i retning A som dermed fikk en skr vektbelastning. A kjente umiddelbart smerter i ryggen. - A ble hjemme over helgen og den påfølgende mandagen, og leverte egenmelding på tirsdag. I tiden som fulgte har A opplyst at han hadde vondt i ryggen. - Skadelidte ble siden sykmeldt en periode. Etter en tid gikk han over på attføring, og har siden ikke arbeidet på Norsk Teknisk Museum.	- I en NM kamp i fotball ble A skadet ved at en motspiller tøkler ham bakfra. (svn. 3) - Skadelidte ble utsatt for en finte med vridningskomponent. I denne anledning fikk han en vridning i ryggen. (svn. 42) - Han fikk umiddelbare smerter og måtte forlate banen. (svn. 42) Takingen forte til en skiveutglidning i ryggen. (svn. 3) - Skadelidte har senere bare kunnet utføre begrenset trening. (svn. 3)	- Samuelsen arbeidet som kniseoperatør. Hans arbeidsoppgaver omfattet vedlikehold av en steinkniser annenhver måned. Det periodiske vedlikehold innebar blant annet å feste en ca. to meter lang bolt med påhengende utstyr med vekt ca. 50 kilo til kniseren. Innfestingen skjedde ved at A sammen med en hjelper manuelt løftet bolten og festet denne. - Da A var ferdig med arbeidsoperasjonen, kjente han en sterk varme i høyre skulder. Smerten kom etter en halv time. - Skadelidte ble sykemeldt, og med diagnosen muskel-skjelettsystem/bindevev sykdom. Etter utløpet av sykepengeperioden gikk han over på rehabilitering/attføring. - I 2004 ble det konstatert at leddbånder i høyre skulder var revet av. A ble opereret i juni 2004 og fikk satt inn et kunstig leddbånd. Operasjonen var ikke vellykket. Han hadde vanker med å løfte armen. A har vært tilbake i arbeid fra 16. mai 2006 som sælker, men har fortsatt problemer med høyre arm.
Rettens utsagn om dekningsområdet **– de ulike skjønns-momentene**	**Bokstav a), avdempet ulykkesbegrep** **Nærhet til ordinære arbeidsoppgaver** «Selv om løfting av kundenes handleposer ikke gikk inn i A's daglige arbeidsoppgaver, var det likevel ikke noe ekstraordinært i at hun tok varer på posen mens kunden hentet pengene. Som det fremgikk av hennes egen forklaring er dette noe som forekommer fra tid til annen, og kan således ikke anses å ligge utenfor en butikkmedarbeiders normale arbeidsoppgaver.» (s. x) **Belastningen i seg selv** «Posen var heller ikke så tung at vekten i seg selv kan kvalifisere til å anse skade ved løft av en slik pose som yrkesskade, jf Rt. 2007 s. 882 (svnnr 40).» (s. x) [en bæresøse med colaflasker] **Uventethet** «Videre var det ikke tale om løft av gjenstander med uventet vekt, men derimot et andre gangs løft der A var klar over hver tung posen var.» **Handlingsalternativer** «Skaden ble sannsynligvis forårsaket av måten hun utførte løftet på; nemlig ved å vippe stolen bakover, strekke seg bak og løfte med strak arm, i stedet for å svingte stolen rundt slik hun gjorde første gang. … A befant seg således ikke i en spesielt vanskelig eller risikofylt arbeidssituasjon, hvor hun ikke hadde andre handlingsalternativer.» **Bokstav c)-drøftelsen:** **Risikograden** «Som det fremgår av drøftelsen ovenfor, kan ikke skulderskaden betraktes som et typisk utslag av en risikofylt arbeidssituasjon under utføring av arbeidsprosesser. A var verken utsatt for stor skaderisiko, eller i en situasjon som hun i liten grad kunne kontrollere. A er på denne bakgrunn ikke dekket av yrkesskadeforsikringsloven § 11 første ledd bokstav c.» (s. x) **Utfall:** Verken dekning etter bokstav a) eller c)	**Bokstav a), markert ulykkesbegrep + avdempet ulykkesbegrep** **Nærhet til ordinære arbeidsoppgaver** - «Selv om slike øvelser ikke ble gjennomført ofte, utgjorde de en naturlig del av utdanningen ved Oppklaringslinjen.» (s. x) **Belastningen i seg selv** «Det kan heller ikke legges til grunn at temperaturforholdene var usedvanlige [minus 7 C° under] øvelsen.» (s. x) **Uventethet** «A var også inneforstått med at Oppklaringslinjen bod på tøffe utfordringer … [E]øvenes kuldeforhold [full] i første rekke tilskrives de samlede påkjenninger som de hadde blitt utsatt for under øvelsen, og ikke plutselige eller uventede endringer i temperaturforholdene.» (s. x) **Handlingsalternativer** «A hadde også mulighet til å bryte øvelsen.» (s. x) **Bokstav c)-drøftelsen:** **Risikograden** - «As slit [skiller] seg fra … begge de foranneevnte sakene fra Høyesteret [*Blodpropp* i Rt. 2004 s. 261 og *Samuelsen* i Rt. 2008 s. 1646] … Selv om risikoen for forfryningsskader var til stede, kan ikke bendelsen sies å ha vært spesielt risikofylt.»(s. x) **Kontroll/handlingsalternativ** - «A måtte ikke på noe tidspunkt kontroll over situasjonen, … Hun … kunne avbryte øvelsen dersom han følte at påkjenningen ble for stor.»(s. x) **Nærhet til bokstav a) eller b)** - «[S]aksforholdet … [ligger] heller ikke tett opp mot forhold som omfattes av yrkesskadeforsikringsloven § 11 første ledd bokstav a og b.» (s. x) **Rimelighetsbetraktninger/konsistens** - «[B]estemmelsen [er] ikke tilsiktet å ha et vidt anvendelsesområde, …» [utvidelse ansett som en lovgivningsoppgave] **Utfall:** Verken dekning etter a) eller c)	**Bokstav a), avdempet ulykkesbegrep:** **Nærhet til ordinære arbeidsoppgaver** - «Selv om bortrydding og stabling av tomme paller ikke inngikk i hovedarbeidsoppgavene for pakkerimedarbeiderne … til denne arbeidsoperasjonen heller ikke utenfor. Den omstendighet at det normalt var den arbeidsmåte som stod ved starten av produksjonslinjen, som skulle rydde bort og eventuelt stable pallene etter hvert som de ble tomt, og det ikke var A som hadde denne posten ved avslutningen av kveldsskiftet 18. juni 1996, kan jeg ikke se har noen betydning. Ut fra det som er opplyst, må det legges til grunn at bortrydding og stabling av paller inngikk som del av pakkerimedarbeidernes normale arbeidsoppgaver, og det lå derfor ikke noe ekstraordinært i at A måtte sørge for å utføre denne oppgaven den aktuelle kvelden.» (svnn. 40) - «Jeg finner ikke grunn til å gå nærmere inn på dette, da den oppsamling av paller som medførte at de måtte stibles i en samlet operasjon ved avslutningen av kveldsskiftet, uansett må være et for lite avvik fra normal arbeidsprosedyre til at den skal kunne bevirke at hendelsen må betraktes som arbeidsulykke.» (svnn. 41) **Belastningen i seg selv** - «Pallene er heller ikke så tunge at vekten i seg selv kan kvalifisere til å anse skade ved løft av slike paller som yrkesskade. Som tidligere nevnt, veier de vanligvis mellom 23 og 25 kg. Riktignok må det kunne sies at det - spesielt for kvinnelige arbeidstakere - ikke er noen lett jobb å løfte og stable slike paller. … For at vekten i seg selv skal kunne anses som ulykkesmoment, må det være tale om løft av særlig tunge gjenstander. Selv om det hovedsakelig er tale om kvinnearbeidsplasser, er det ikke grunnlag for å karakterisere paller på mellom 23 og 25 kg som spesielt tunge gjenstander.» (svnn. 41) **Uventethet** - «Vekten var imidlertid kjent, og stablingen ble utført under normale arbeidsforhold.» (svnn. 40) **Utfall:** Ikke dekning etter bokstav a)	**Bokstav a), avdempet ulykkesbegrep:** **Nærhet til ordinære arbeidsoppgaver** - «Han hadde dermed i hovedsak administrative oppgaver. … Etter lagmannsrettens vurdering å innflertall det å ta del i et flytteoppdrag av dette omfanget, klart utenfor hans arbeidsoppgaver.» (s. x) **Belastningen i seg selv** - «[D]e tyngste løftene A foretok den aktuelle formiddagen, ligger i grenseområdet for hva som må regnes som «spesielt tungt». Sett ben til de konkrete omstendighetene, og det forhold at vektbelastningen på grunn av dårlig grep ble konsentrert på fingertuppene, finner lagmannsretten under nøe tvil at kravet er oppfylt.» (s. x) **Uventethet** - «Lagmannsretten kan etter bevisforselen ikke se at gjenstandene som A var med på å løfte, hadde en uventet vekt. Det må legges til grunn at A og B var forberedt på det som ventet dem, og at flyttingen av stockjøkkenet som sådan - bortsett fra skaden - forløp som planlagt.»(s. x) **Bokstav c)-drøftelsen:** **Risikograden** - «[A]rbeidet som A utførte, ikke er et «typisk utslag av en risikofylt arbeidssituasjon under arbeidsprosesser», slik situasjonen var i den relevante avgjørelsen.»(s. x) **Kontroll/handlingsalternativ** - «A hadde, etter lagmannsrettens vurdering, også mulighet til å påvirke, eller kontrollere, både om og på hvilken måte, han skulle ta del i den aktuelle arbeidsoperasjonen.» (s. x) **Nærhet til bokstav a) eller b):** - «[A]rbeidet … ikke utenfor hans normale arbeidsoppgaver, og det var heller ikke et arbeid som han utførte regelmessig.» (s. x) **Rimelighetsbetraktninger/konsistens:** - Verken risikoovnspunkter, pulveriseringsbenzynet og mer generelle rettferdighetsbetraktninger var så vektige at bokstav c) kunne anvendes på det konkrete tilfellet (s. x) **Utfall:** Dekning etter bokstav a), men ikke c)	**Bokstav a), avdempet ulykkesbegrep:** **Belastningen i seg selv** - «Hun belastet seg skjedes i en vanskelig arbeidsstilling, og det å arbeide under slike forhold innebærer særlige risikomomenter.» (svnn. 50) - «I den vanskelige arbeidsstilling han hadde, ble hans høyre kne utsatt for en ekstraordinær belastning da han skulle unngå bjelken. På denne bakgrunn finner jeg at den kneskade han ble pådført, må anses som en skade som er forårsaket av en arbeidsulykke. Hvorvidt avvergemanøveren objektivt sett var nødvendig, må etter min mening være uten betydning.» (svnn. 52) **Utfall:** Dekning etter bokstav a)	**Bokstav a), avdempet ulykkesbegrep:** **Nærhet til ordinære arbeidsoppgaver** - «Hesring av gjenstander til museet var ikke en del av As ordinære arbeidsoppgaver. Han hadde også tidligere vært med på slike oppdrag, men det var primært kollega Bs ansvar. A hadde sine ordinære arbeidsoppgaver inne på museet. Her måtte det fra tid til annen også løftes, men da ved hjelp av kran, truck eller lignede.» (s. x) **Belastningen i seg selv** - «Da As kollega dynet fryseboksen mot A for å løsne foten, bidro bæresteppet til å konsentrere belastningen på As rygg. Eksakt å beregne hvilke krefter ryggen ble utsatt for er ikke enkle. Uoverskelige vekten av fryseren vil den konkrete påkjenningen også avhenge av hvilken stilling A hadde da han fikk medbelastningen over på sin bæresteppe. Det må kunne legges til grunn at arbeidsstillingen var vanskelig og langt fra optimal.» (s. x) **Uventethet** - «[V]ektøkning kom uventet på A, som følgelig ikke fikk forberedt knappen på den økte belastningen. … [D]er] ikke tvil om at A ved hendelsen opplevde en plutselig og uventet sterk smerte i ryggen.» (s. x) **Utfall:** Dekning etter bokstav a)	**Bokstav a), det markerte ulykkesbegrep:** **Nærhet til ordinære arbeidsoppgaver** - «Jeg har … oppfattet partene slik at de i hovedtrekk er enige om hendelsesforløpet slik det er beskrevet i det som er gjengitt. På dette grunnlag finner jeg de opplysninger som foreligger, tilstrekkelige til å konkludere med at den hendelsen A ble utsatt for, utkiller seg markert fra spillets ordinære gang, og at den hadde et betydelig skadepotensiale. Skaden må da anses som en arbeidsulykke etter folketrygdloven § 13-3 annet ledd.» (svnn. 45) **Utfall:** Dekning etter bokstav a)	**Bokstav c)-drøftelsen:** **Risikograden** «Ved den konkrete bedømmelse tar jeg utgangspunkt i at skulderskaden er et typisk utslag av en risikofylt arbeidssituasjon under utføring av arbeidsprosesser. Løftet måtte utføres utlende på en plattform med bøhen i eller over bodehøyde. Det skal lite til for at slik eksponering kan føre til skade på den som løfter og hjelperen.» (svnn. 47) **Nærheten til bokstav a)** - «Det følger av Rt. 2004 side 261 [Blodpropp-dommen] avsnitt 46 at bokstav c ikke er tilsiktet å ha et vidt anvendelsesområde. Etter nyere trygderaksis og avgjørelsene i Rt. 2005 side 1757 [Skygge-kjennelsen] og Rt. 2007 s. 882 [Pall-kjennelsen] kan spesielt tunge løft i seg selv gi grunnlag for yrkesskadedekning etter § 11 første ledd bokstav a. Min konklusjon blir etter dette at § 11 første ledd bokstav c klart dekker et tilfelle som det foreliggende, som ligger helt opp til hva som dekkes etter bokstav a.» (svnn. 46) **Kostnadsmomentet** - «Merkostnadene for arbeidsgivere for å dekke skader ved spesielt tunge løft kan neppe være vesentlige.» (svnn. 46) - «Arbeidsgiver vil normalt være nærmere til å bære risikoen og kan gjennom den tvungne forsikring bære de økonomiske følger.» (svnn. 47) **Kontroll** - «Denne situasjon kan den enkelte arbeidstaker bare i liten grad kontrollere, og arbeidstakeren bør derfor holdes skadesløs når eksponeringen fører til skade.» (svnn. 47) **Utfall:** Dekning etter bokstav c)